

TÜRKİYE’DE BASIN İLAN KURUMU İLE İLGİLİ YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON POSTGRADUATE THESES WRITTEN ABOUT THE PRESS ADVERTISEMENT AGENCY IN TÜRKİYE

Doç. Dr. Osman Vedüd EŞİDİR¹

¹Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Elazığ/TÜRKİYE

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2029-4758>

Dr. Gökhan BAK²

²Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi,
Kayseri/TÜRKİYE

²ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4520-0930>

Emrah KILIÇ³

³Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Mezunlu,
İstanbul/TÜRKİYE

³ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9637-4979>

Yusuf NAZLI⁴

⁴Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Yöneticisi, Adana/TÜRKİYE

⁴ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7484-0510>

ÖZET

Basın İlan Kurumu’nun en temel görevi resmi ilan ve reklamların adil dağıtımını sağlamaktır. Bu görevinin yanı sıra basın derneklerine nakdi yardımda bulunmakta, gazete işletmelerine kredi, basın çalışanlarına da faizsiz borç vermektedir. Ayrıca hayatını kaybetmiş basın çalışanlarının ailelerine parasal destek sunmaktadır. Bu araştırma ile Türkiye’de Basın İlan Kurumu ile ilgili yazılmış lisansüstü tezler birçok değişken açısından incelenmiş ve bibliyometrik profili ortaya konmuştur. Bu amaçla, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezi resmi internet sitesi üzerinde, gelişmiş tarama yapılarak tezlere erişim sağlanmıştır. Tarama modeliyle gerçekleştirilen araştırmada, veriler; doküman incelemesi ile elde edilmiş ve betimsel analiz yoluyla analize tabi tutulmuştur. Basın İlan Kurumu konulu tezler; türüne, yazıldığı yıla, danışmanın ünvanına, yazıldığı üniversiteye, üniversitenin bulunduğu ile, enstitüye, anabilim dalına, üniversitenin türüne, yazım diline, sayfa sayısına, araştırmada kullanılan yöntem türüne ve de anahtar kelimelere göre ayrılarak incelenmiştir. Yapılan araştırma neticesinde, Basın İlan Kurumu konulu ilk tezin 2010 yılında, en güncel tezin ise 2023 yılında yazıldığı görülmüştür. Yüksek lisans ve doktora türünde eşit olarak yazılan tezler, büyük oranda İstanbul ilinde yer alan üniversitelerde kaleme alınmıştır. Tezlere danışmanlık yapan akademik personelin çok büyük oranda Prof. Dr. ünvanına sahip oldukları belirlenmiştir. 7 farklı üniversitede yer alan tezler en fazla İstanbul Üniversitesi’nde yazılmıştır. Tezlerin tamamı Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde ve Türkçe olarak kaleme alınmıştır. Tezlerin yazıldığı üniversitelere bakıldığında yalnızca bir tanesinin vakıf üniversitesi olduğu görülmüştür. Yoğunlukla Gazetecilik Anabilim Dalında kaleme alınan tezlerin ayrıca Basın ve Yayın Anabilim Dalı, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı ile İşletme Anabilim Dalı bünyesinde de yazıldıkları belirlenmiştir. En az 76 sayfa, en fazla 415 sayfa yazılan tez olduğu, ağırlıklı olarak 150-200 sayfa aralığında yer aldıkları sonucuna varılmıştır. Tüm tezlerde nitel araştırma yöntemleri kullanıldığı, en fazla “Basın İlan Kurumu”, “Yerel Basın” ve “Resmi İlan” anahtar kelimelerine yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Basın İlan Kurumu, Doküman İncelemesi, Betimsel Analiz, Lisansüstü Tezler.

ABSTRACT

The main duty of the Press Advertisement Agency is to ensure the fair distribution of official announcements and advertisements. In addition to this duty, it provides cash assistance to press associations, loans to newspaper enterprises and interest-free loans to press employees. It also provides financial support to the families of deceased press workers. In this study, the postgraduate theses written about the Press Advertisement Agency in Turkey were examined in terms of many variables and their bibliometric profile was revealed. For this purpose, theses were accessed through advanced search on the official website of the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK). In the research conducted with the survey model, data were obtained through document review and analyzed through descriptive analysis. Theses about the Press Advertisement Agency were analyzed by type, year of writing, advisor's title, university, province of the university, institute, department, type of university, language of writing, number of pages, type of method used in the research and keywords. As a result of the research, it was seen that the first thesis on the Press Advertisement Agency was written in 2010 and the most recent thesis was written in 2023. The theses, which were written in equal ratios in master's and doctoral level, were mostly written in universities located in Istanbul. It has been determined that the academic staff advising the theses have the title of Prof. Dr. to a great extent. Theses in 7 different universities were mostly written in Istanbul University. All of the theses were written within the Institute of Social Sciences and in Turkish language. Looking at the universities where the theses were written, it was seen that only one of them was a foundation university. It was determined that the theses written mostly in the Department of Journalism, besides they were also written in the Department of Press and Publication, the Department of Public Relations and Publicity and the Department of Business Administration. It was concluded that the minimum number of pages in the thesis was 76, and the maximum number of pages in the thesis was 415, and they were predominantly in the range of 150-200 pages. It was seen that qualitative research methods were used in all theses, and the keywords "Press Advertisement Agency", "Local Press" and "Official Advertisement" were mostly used.

Keywords: Press Advertisement Agency, Document Review, Descriptive Analysis, Graduate Theses

GİRİŞ

Basın İlan Kurumu; resmi ilan ve reklamların dağıtımını sağlayan özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurumdur. İstanbul, Ankara, İzmir şubeleri ile yola koyulan kurum, günümüzde Türkiye'nin tüm illerinde faaliyet göstermektedir. Resmi ilan ve reklamların adil şekilde dağıtımını yapmasının yanı sıra basın çalışanlarına faizsiz borç vermekte, basın derneklerine nakdi yardımda bulunmakta, gazete işletmelerine kredi vermekte, hayatını kaybetmiş basın çalışanlarının ailelerine parasal destek sunmaktadır. Birçok sosyal medya hesabını aktif olarak kullanırken, resmi ilan ve reklamların daha büyük kitlelere ulaşmasını sağlamaya devam etmektedir (BİK, 2024).

Basın İlan Kurumu ile ilgili birçok akademik çalışma yapılmıştır. Basın İlan Kurumu'nun önemine, gerekliliğine, geçmişten günümüze geçirdiği evrelere, günümüzdeki faaliyetlerine, denetim işlevlerine kadar birçok farklı konuda akademik çalışmalarda Basın İlan Kurumu konusuna yer verildiği görülmüştür.

2018 yılında yapılan bir araştırmada, Basın İlan Kurumu'nun denetim işlevi basın özgürlüğü açısından değerlendirilmiştir. Basın özgürlüğünün korunması açısından basın meslek örgütleri tarafından oluşturulacak bağımsız denetim mekanizmasının gerekliliğine vurgu yapılmıştır (Kösedağ, 2018).

2019 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada, Basın İlan Kurumu'nun halkla ilişkiler çalışmaları ele alınmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler neticesinde, Basın İlan Kurumu'nun halkla ilişkiler faaliyetlerinin genel anlamda olumlu izlenimler bıraktığı geri dönüşleri alınmıştır. Bunun yanı sıra geliştirilmesi gereken 18 maddelik konuların da olduğu vurgulanmıştır (Yıldırım ve Kılıç, 2019).

2020 yılında yapılan bir çalışmada ise, Basın İlan Kurumu'nda çalışan personelin gazetecilik kavramına ilişkin metaforik algıları ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, gazetecinin; çalışan, gerçekleri ortaya koyan, halkı bilgilendiren, her ortama ayak uyduran, yardımsever yapıda olduğu metaforlar vasıtasıyla belirlenmiştir (Eşidir ve Bak, 2020).

2022 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada, 2017-2021 yılları arasında Basın İlan Kurumu'nun verdiği resmi ilan ve reklam kesme cezaları incelenmiştir. Araştırma sonucunda, özellikle 2020 ve 2021 yıllarında gazetelere verilen cezalarda artış olduğu görülmüştür (Karagöz Kızılca ve Kızılca, 2022).

2023 yılında yapılan bir çalışmada, Basın İlan Kurumu'nda yönetici düzeyinde çalışanlarla görüşmeler yapılmış, dijital dönüşüm sürecinde basın kuruluşlarının ve Basın İlan Kurumu'nun rolü değerlendirilmiştir (Engin ve Tunca, 2023).

Yapılan en güncel çalışmalardan birinde, Basın İlan Kurumu tarafından Evrensel gazetesine verilen ilan ve reklam kesme cezaları, gazete çalışanları ve okurlarının görüşleri doğrultusunda ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, Evrensel gazetesine verilen cezaların, gazete çalışanları ve okurları tarafından basın özgürlüğüne müdahale olarak tanımlandığı belirlenmiştir (Ayan, 2024).

Yapılan literatür taramasında, Basın İlan Kurumu konulu lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Literatüre bu konuda katkıda bulunmak amacıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Verilere YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak, doküman incelemesiyle erişim sağlanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutularak incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Dört aşamada gerçekleştirilen betimsel analizin ilk aşamasında verilerin hangi kavram altında yer alacağı belirlenir. Ardından tematik çerçevesi oluşturulur. Tematik veriler ışığında elde edilen bulgular sade bir dil kullanılarak tanımlanır ve son aşamada yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinde gelişmiş tarama sekmesi altında, “tez adı”, “konu” ve “özet” kısımlarında “basın ilan kurumu” kelimesi aratılmıştır (YÖK, 2024). Basın İlan Kurumu kelimesinin taratılan alanların içerisinde, arama tipi sekmesinde sadece yazılan şekilde geçmesinden ziyade içinde geçmesi gerektiği alternatif seçilmiştir (Resim 1). Bu alternatifin seçilmesinin nedeni, sadece yazılan şekilde basın ilan kurumu araması yapılması durumunda, 9 lisansüstü teze erişim sağlanıyor olmasından kaynaklıdır. Daha fazla tezin araştırma kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Resim 1. YÖK Ulusal Tez Merkezi Üzerinde Basın İlan Kurumu Konulu Gelişmiş Tarama Yapıldığını Gösteren Ekran Görüntüsü

Yıl ve tez türü ayırımına gidilmeden yapılan tarama sonucu Basın İlan Kurumu konulu toplam 10 lisansüstü teze erişim sağlanmıştır (Resim 2).

The screenshot shows the YÖK Ulusal Tez Merkezi website. At the top, there is a navigation bar with links: Ana Sayfa, Tarama, Mevzuat, İstatistikler, SSS, Yasal Uyarı, and Bize Ulaşın. Below the navigation bar, a search bar contains the text 'Tarama sonucunda 10 kayıt bulundu.' Below this, a table displays the search results. The table has columns: No, Tez No, Yazar, Yıl, Tez Adı (Orijinal/Çeviri), Tez Türü, and Konu. The first row shows a result with Tez No 746533, Yazar YİĞİT BATU MARADİT, Yıl 2022, Tez Adı 'Neoliberal dönemde yerel medyanın dönüşümü: Kocaeli ve Bolu örneği', Tez Türü Yüksek Lisans, and Konu 'Gazetecilik = Journalism ; İletişim Bilimleri = Communication Sciences'.

No	Tez No	Yazar	Yıl	Tez Adı (Orijinal/Çeviri)	Tez Türü	Konu
1	746533	YİĞİT BATU MARADİT	2022	Neoliberal dönemde yerel medyanın dönüşümü: Kocaeli ve Bolu örneği Transformation of local media in the neoliberal era: Examples of Kocaeli and Bolu	Yüksek Lisans	Gazetecilik = Journalism ; İletişim Bilimleri = Communication Sciences

Resim 2. YÖK Ulusal Tez Merkezi Üzerinde Basın İlan Kurumu Konulu Yapılan Gelişmiş Tarama Sonucu Elde Edilen Lisansüstü Tez Sayısını Gösteren Ekran Görüntüsü

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Basın İlan Kurumu, basın işletmeleri ve de çalışanları açısından önemli işleve sahip bir kurumdur. Resmi ilan ve reklamların adil şekilde dağıtılmasını sağlamasının yanı sıra basın çalışanları ve işletmelerine verdiği desteklerle faaliyetlerini tüm Türkiye’de devam ettirmektedir.

Gazetelerin varlığını devam ettirme konusunda ve de gazetecilerin hem kendilerine hem de ailelerine verdiği desteklerle önemli bir yere sahip olan Basın İlan Kurumu ile ilgili yapılmış lisansüstü tezleri farklı değişkenler açısından ele almak ve bu konuda araştırma yapmak isteyenlere yol göstermek amacıyla çalışma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evren, Örneklem ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini YÖK Tez Merkezi veri tabanı içerisinde yer alan Basın İlan Kurumu konulu tezler, örneklemi ise gelişmiş arama sekmesi altında bulunan, “Tez Adı”, “Konu” ve “Özet” içerisinde yer alan Basın İlan Kurumu adı geçen tezler oluşturmaktadır. Araştırma yalnızca yapılan tarama sonucu elde edilen 10 teze sınırlandırılmıştır. İncelenen tezlere ilişkin bilgilere araştırmanın bulguları kısmında yer verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırma sonucunda Basın İlan Kurumu konulu erişim sağlanan lisansüstü tezlere ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Tablo içerikleri, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yapılan tarama sonucu ortaya çıkan sonuçların tabloya yerleştirilmesi ile elde edilmiştir.

Araştırma sonucu elde edilen tezlerin en eskisinin 2010 yılında en güncel olanının ise 2023 yılında yazıldığı görülmektedir. 2010 yılında yapılan tez çalışmasında, 1931-1979 yılları arasında yer alan resmi ilan ve reklamların dağıtım uygulamaları ve politikaları incelenmiştir. Tarihsel araştırma yöntemiyle incelenen bu çalışmayla, Basın İlan Kurumu’nun kuruluşundan 18 yıl sonra kurumsallaşmasını tamamladığı belirtilmiştir (Üstün, 2010). 2014 yılında gerçekleştirilen tez çalışmasında, Basın İlan Kurumu’nun Sivas ilinde şube açmasının ardından resmi ilan ve reklam yayımlama hakkına sahip gazetelerle ve bu hakka sahip olmayan gazeteleri ve gazete çalışanlarını nasıl etkilediği incelenmiştir (Öç, 2014). 2016 yılında yapılan tez çalışmalarının birinde, yerel basının önemi, medya-demokrasi ilişkisi ve Basın İlan Kurumu’nun yerel basının finansmanındaki rolü incelenmiştir (Yakışır, 2016). 2016 yılında yapılan diğer tez çalışmasında ise, Basın İlan Kurumu’nun Türkiye’deki basın sektöründeki yeri ve önemi detaylı şekilde ele alınmış, Türkiye medyasının finansmanındaki rolü ortaya konmuştur (Eşidir, 2016). 2019 yılında yapılan tez çalışmasında, Basın İlan Kurumu’nun halkla ilişkiler çalışmaları katılımcıların gözüyle ele alınmıştır (Kılıç, 2019). 2019 yılında yapılan diğer tez çalışmasında, resmi

ilan ve reklamlar irdelenmiş, Basın İlan Kurumu'nun basın üzerinde vesayet rejiminin bir aracı olup olmadığı tartışılmıştır. Araştırma ile birlikte resmi ilan rejiminin iktidarlar tarafından bir silah olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır (Deniş, 2019). 2021 yılında yapılan tez çalışmasında, Basın İlan Kurumu'nun şubesi bulunmayan Çankırı ile şubesi bulunan Kastamonu illerinde resmi ilan gelirlerinin dağıtımı ve gazeteler üzerindeki etkisi ele alınmıştır (Alantor, 2021). 2022 yılında yapılan tez çalışmalarının birinde, Basın İlan Kurumu'nun yerel basının gelişimindeki rolü ve resmi ilan sisteminin yerel gazeteler için önemi incelenmiştir (Oranlı, 2022). 2022 yılında gerçekleştirilen diğer tez çalışmasında ise, Bolu ve Kocaeli'ndeki gazeteciler ile görüşmeler yapılarak, neoliberal politikaların yerel medyadaki dönüşümü incelenmiştir (Maradit, 2022). En güncel tez çalışmasında, Basın İlan Kurumu'nun basın kuruluşlarının dijital dönüşüm sürecindeki rolü incelenmiştir (Engin, 2023).

Tablo1. Basın İlan Kurumu Konulu Lisansüstü Tez Bilgileri

S.No	Tez No	Yazar	Yıl	Tez Adı	Tez Türü	Konu
1	746533	YİĞİT BATU MARADİT	2022	Neoliberal dönemde yerel medyanın dönüşümü: Kocaeli ve Bolu örneği	Yüksek Lisans	Gazetecilik = Journalism ; İletişim Bilimleri = Communication Sciences
2	809819	NEDİM ENGİN	2023	Yerel gazetelerin dijital dönüşüm sürecinde Basın İlan Kurumu'nun rolü ve önemi	Yüksek Lisans	İşletme = Business Administration
3	765616	ÇETİN ORANLI	2022	Türkiye'de yerel basının gelişiminde Basın İlan Kurumunun rolü	Doktora	Gazetecilik = Journalism
4	706167	ÖZGÜR ALANTOR	2021	Türkiye'de resmi ilanların Basın İlan Kurumu ya da Valilikler aracılığıyla dağıtımının gazeteler üzerindeki etkisi (Kastamonu-Çankırı örneği)	Yüksek Lisans	Gazetecilik = Journalism
5	605644	HALİL EMRE DENİŞ	2019 ²	Türk basınında vesayet rejimi ve Basın İlan Kurumu	Doktora	Gazetecilik = Journalism ; Siyasal Bilimler = Political Science
6	569151	BÜŞRA KILIÇ	2019	Basın İlan Kurumu'nun yenilenen imajı	Yüksek Lisans	Halkla İlişkiler = Public Relations ; İletişim Bilimleri =

² YÖK Ulusal Tez Merkezi gelişmiş arama sekmesinde yapılan arama neticesinde, tezin yazım tarihi 2020 yılı olarak belirtilse de , tezin içeriğine bakıldığında 2019 yılı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, arama sekmesinden ziyade tezin kapağındaki tarih olan 2019 yılı baz alınmıştır. Ayrıca tezde kullanılan anahtar kelimelere de, tez içeriğinde erişim sağlanamadığından, anahtar kelimeler tablosunda ve kelime bulutunda, bu tezle ilgili herhangi bir anahtar kelimeye yer verilememiştir.

				kapsamında halkla ilişkilerin önemi		Communication Sciences
7	434518	OSMAN VEDÜD EŞİDİR	2016	Türk basın sektörünün finansmanında Basın İlan Kurumu'nun yeri ve önemi	Doktora	Gazetecilik = Journalism ; Reklamcılık = Advertising
8	451682	YEŞİM YAKIŞIR	2016	Medya-demokrasi ilişkisi: Yerel basın ve Basın İlan Kurumu	Doktora	Gazetecilik = Journalism
9	375525	BORA ÖÇ	2014	Türkiye de Basın İlan Kurumu'nun yerel basına etkileri uygulamalı bir alan çalışması; Sivas yerel basını örneği	Yüksek Lisans	Gazetecilik = Journalism
10	277757	HASAN ÜSTÜN	2010	Türkiye'de devletin yazılı basına ilan ve reklam dağıtım politikaları ve Basın İlan Kurumu örneği	Doktora	Gazetecilik = Journalism ; Kamu Yönetimi = Public Administration ; Reklamcılık = Advertising

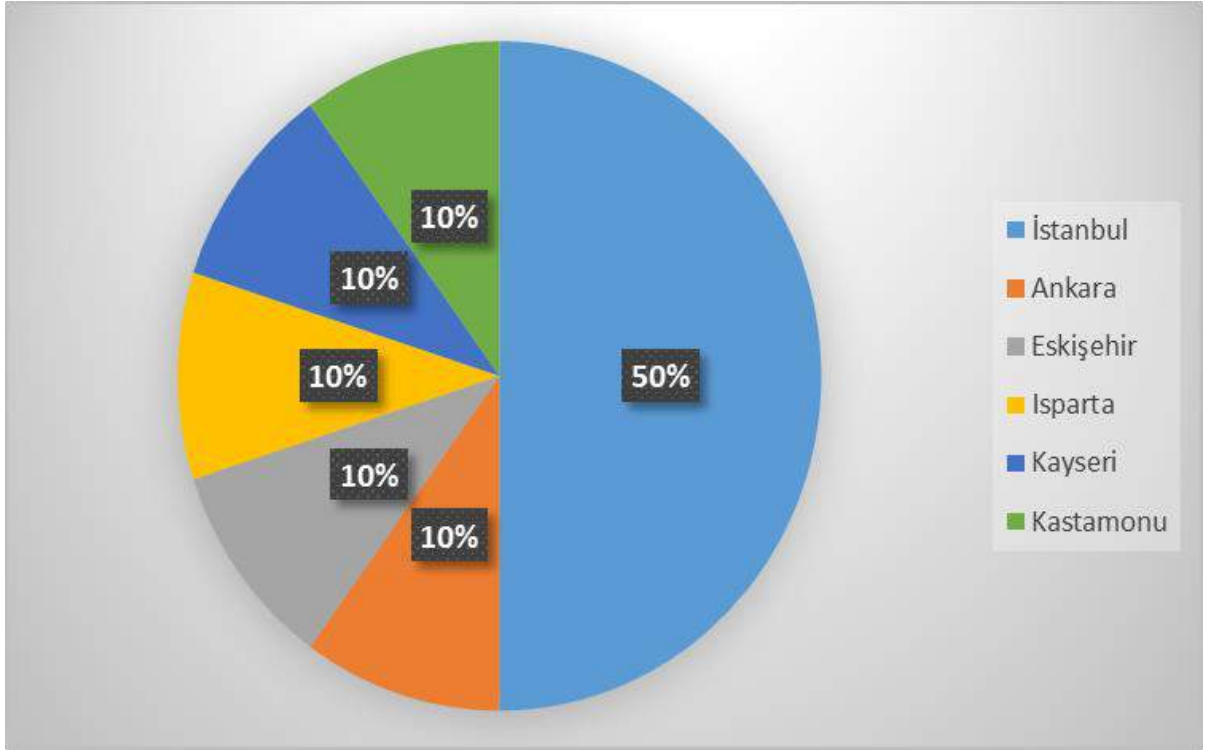
Araştırma kapsamında incelenen tezlere bakıldığında; yüksek lisans (f:5) ve doktora (f:5) seviyesinde eşit miktarda tez yazıldıkları görülmüştür.

Yazıldıkları yıllara göre dağılımları Grafik 1’de verilmiştir. Grafiğe bakıldığında; 2022 (f:2), 2019 (f:2) ve 2016 (f:2) yıllarında yoğunluklu olarak yazıldıkları dikkati çekmektedir.

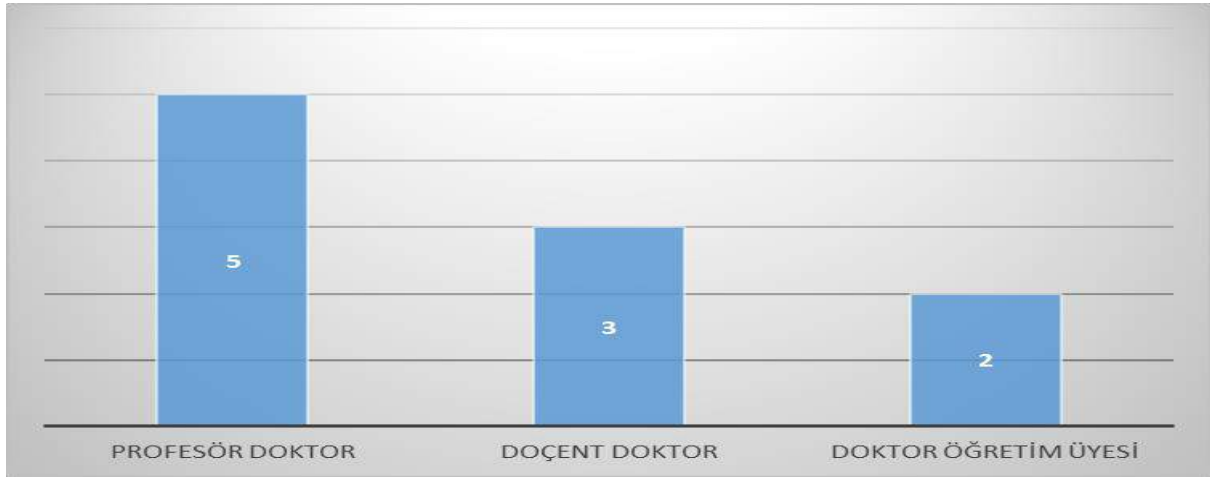
Grafik 1. Tezlerin Yazıldığı Yıla Göre Dağılımı

Tezlerin yazıldığı üniversitenin bulunduğu illere göre dağılımlar incelendiğinde, % 50’lik (5) büyük oranda İstanbul’da kaleme alındıkları göze çarpmaktadır (Grafik 2).

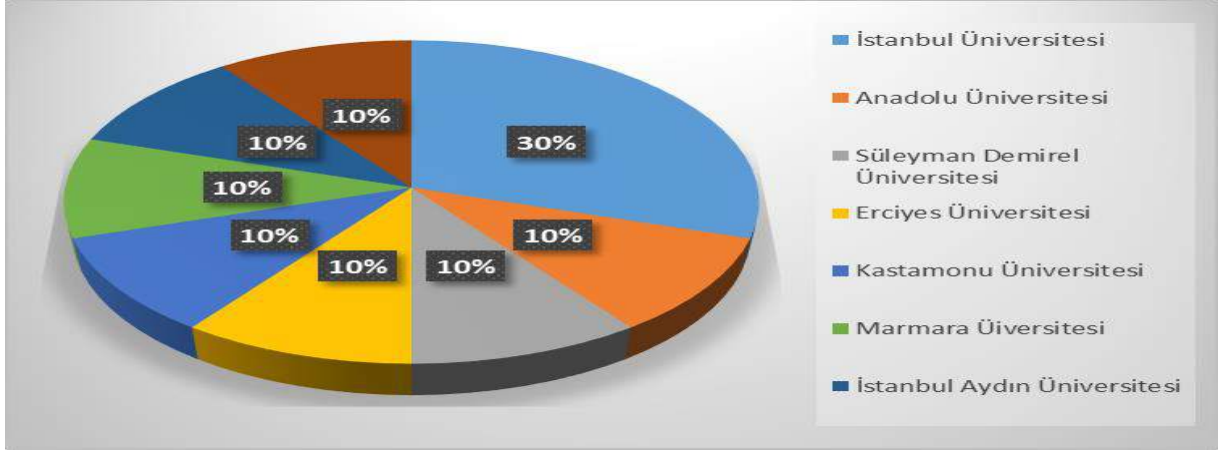
Grafik 2. Üniversitenin Bulunduğu İle Göre Dağılımı

Tezlere danışmanlık yapan akademik personelin ünvanlarına bakıldığında; % 50'lik (5) oranda Prof. Dr. oldukları, bunu sırasıyla % 30.0'lık (3) oranda Doç. Dr. ve % 20.0'lık (2) oranda Dr. Öğr. Üyesinin takip ettiği görülmektedir. 2014 yılında yazılmış teze danışmanlık eden akademik personel Yrd. Doç. Dr. olarak gözüксе de en güncel ünvan durumu göz önünde bulundurularak Dr. Öğr. Üyesi olarak araştırmaya dahil edilmiştir.

Grafik 3. Danışmanların Ünvanlarına Göre Dağılımları

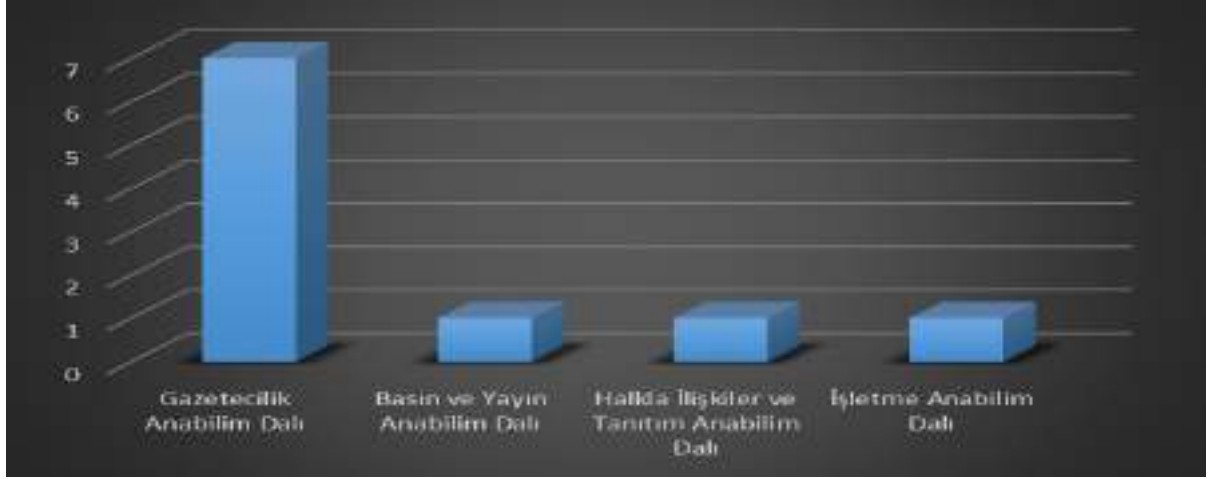
Tezlerin yazıldığı üniversiteye göre dağılımları Grafik 4'te verilmiştir. Grafiğe göre % 30.0'lık oranda en fazla İstanbul Üniversitesi'nde bu konuda tez yazıldığı göze çarpmaktadır.

Grafik 4. Tezlerin Yazıldığı Üniversiteye Göre Dağılımları

Tezlerin yazıldığı enstitüye göre dağılımlarına bakıldığında, tüm tezlerin Sosyal Bilimler Enstitüsü çatısı altında yazıldıkları dikkati çekmektedir.

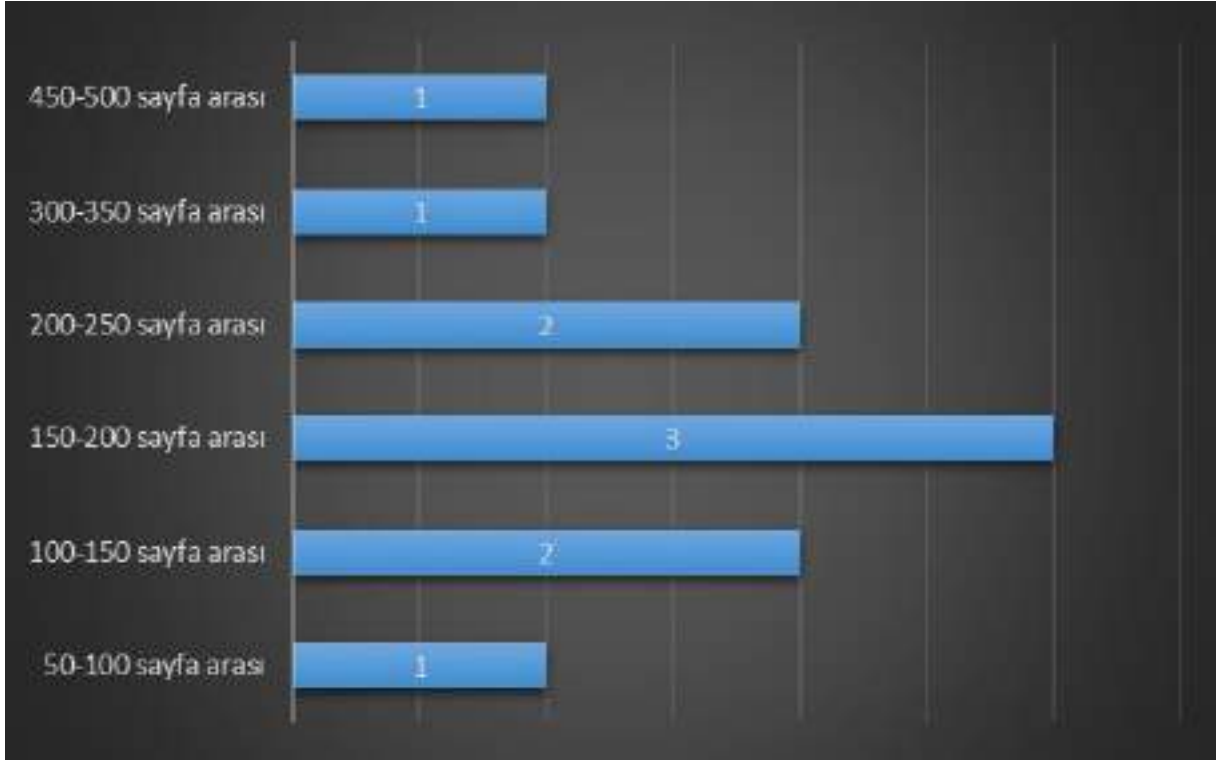
Tezlerin yazıldıkları Anabilim dallarına göre dağılımları Grafik 5’te verilmiştir. Grafik 5’e göre, büyük oranda Gazetecilik Anabilim dalında (f:7) tezlerin yazıldığı görülmektedir.

Grafik 5. Tezlerin Yazıldığı Anabilim Dalına Göre Dağılımları

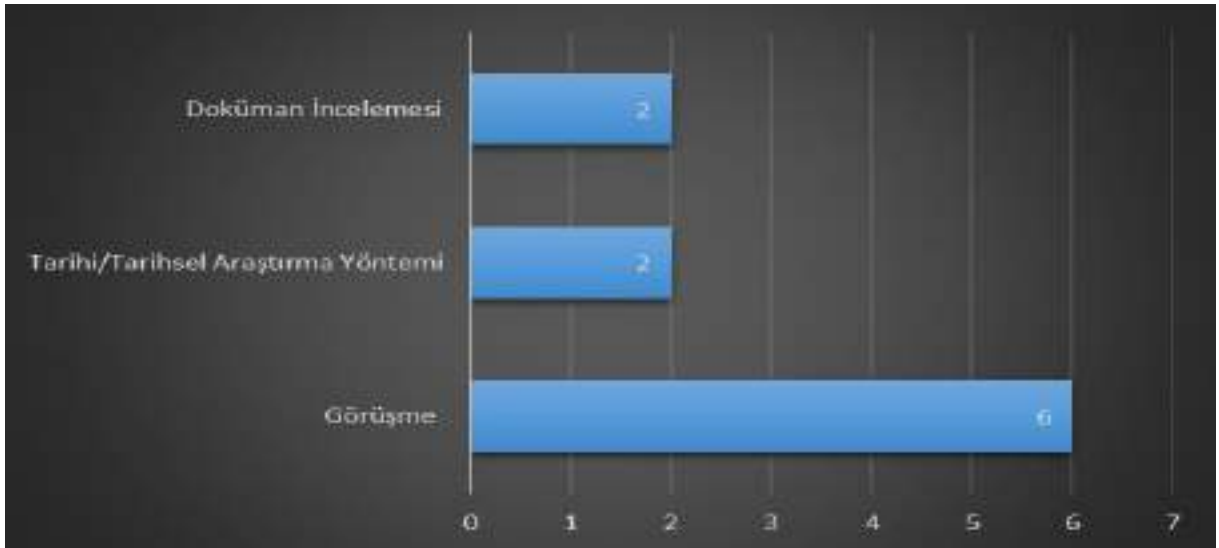
Tezlerin yazım diline göre dağılımlarına bakıldığında, tüm tezlerin Türkçe yazıldığı göze çarpmaktadır. Üniversitelerin devlet ve vakıf ayrımına göre dağılımlarına bakıldığında ise yalnızca bir tane vakıf üniversitesinde tez yazıldığı, çok büyük oranda devlet üniversiteleri bünyesinde (f:9) kaleme alındıkları görülmüştür.

Tezlerin sayfa aralıklarına göre dağılımları Grafik 6’da verilmiştir. Grafik incelendiğinde, % 30.0’lık (3) oranda tezlerin 150-200 sayfa aralığında yazıldıkları dikkati çekmektedir.

Grafik 6. Tezlerin Sayfa Aralığına Göre Dağılımları

Tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımları incelendiğinde, tüm tezlerin nitel araştırma yöntemleriyle ele alındığı görülmüştür. Tezlerde kullanılan nitel araştırma yöntemlerine bakıldığında; tezlerin büyük oranda görüşme (f:6) yöntemi kullanılarak, yürütüldükleri göze çarpmaktadır (Grafik 7).

Grafik 7. Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

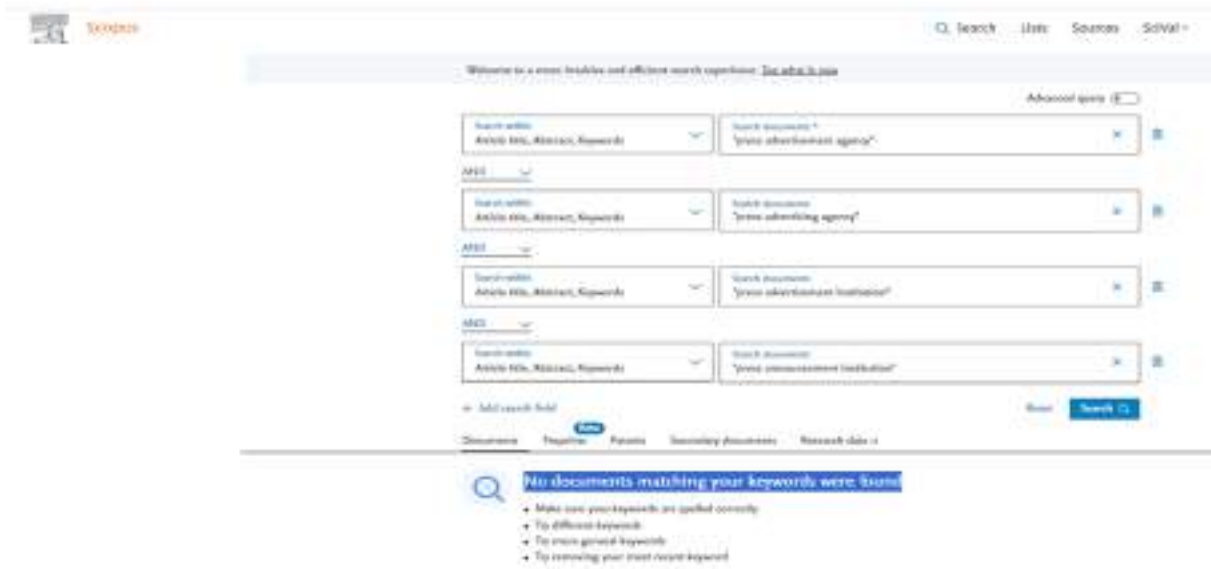
Araştırma kapsamında ele alınan lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimeler Tablo 2’de verilmiştir. En fazla kullanılan anahtar kelimenin Basın İlan Kurumu (f:8) olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 2. Anahtar Kelimeler

S. No	Anahtar Kelime	Frekans	%
1	Basın İlan Kurumu	8	16.3
2	Yerel Basın	4	8.2
3	Resmi İlan	3	6.1

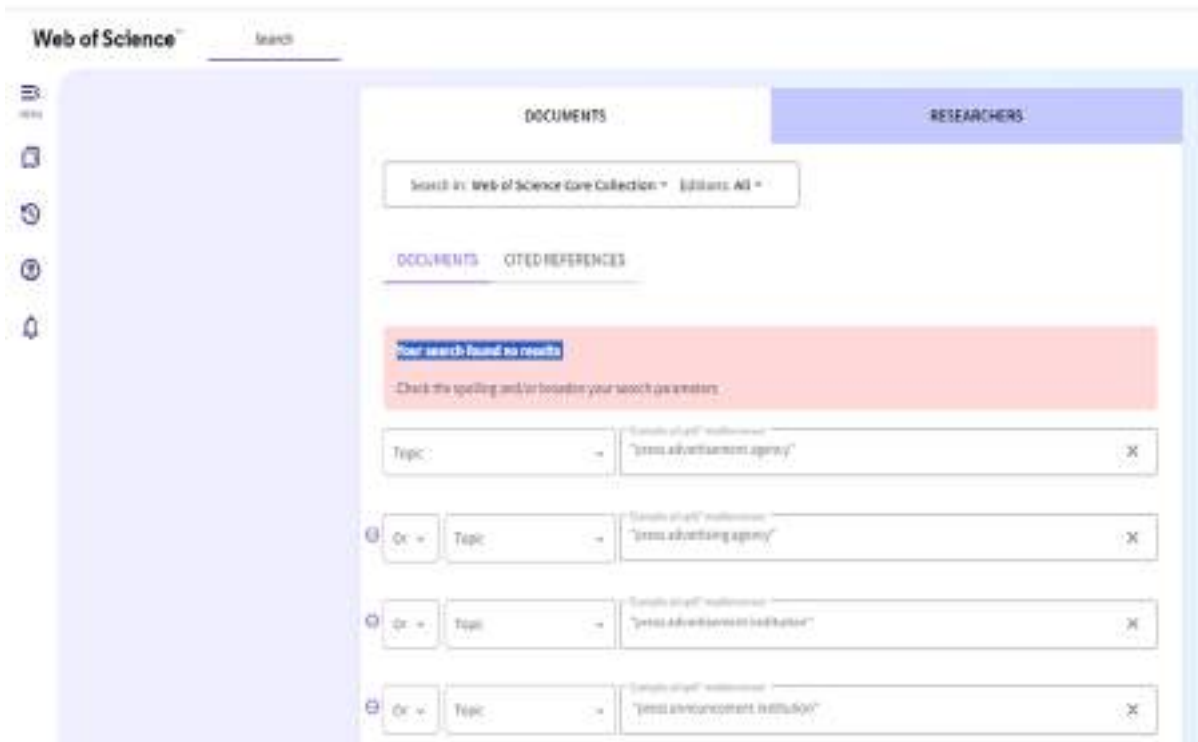
4	Reklam	2	4.1
5	Basına Devlet Desteği	1	2.0
6	Basına Devlet Yardımı	1	2.0
7	Basının Kontrolü	1	2.0
8	Besleme Basın	1	2.0
9	Bolu Medyası	1	2.0
10	Çankırı	1	2.0
11	Çok Seslilik	1	2.0
12	Derinlemesine Mülakat	1	2.0
13	Dijitalleşme	1	2.0
14	Gazetecilik	1	2.0
15	Halkla İlişkiler	1	2.0
16	İlan	1	2.0
17	İletişim	1	2.0
18	İnternet Haber Siteleri	1	2.0
19	Kamuoyu	1	2.0
20	Kastamonu	1	2.0
21	Kocaeli Medyası	1	2.0
22	Kurumsal İmaj	1	2.0
23	Küreselleşme	1	2.0
24	Medya-Demokrasi İlişkisi	1	2.0
25	Medyanın Ekonomi Politikası	1	2.0
26	Naylon Basın	1	2.0
27	Ölçümleme	1	2.0
28	Resmi İlan ve Reklam	1	2.0
29	Resmi Reklam	1	2.0
30	Sivas Yerel Basını	1	2.0
31	Tiraj	1	2.0
32	Valilik	1	2.0
33	Yerel Basın Çalışanları	1	2.0
34	Yerel Gazete	1	2.0
35	Yerel Medyada Neoliberal Dönüşüm	1	2.0
36	195 sayılı Kanun	1	2.0

	Toplam	49	100.0
--	---------------	-----------	--------------

Resim 4. Scopus Veri Tabanında Yapılan Arama Sonucu Ekran Görüntüsü

Aynı şekilde WoS (WoS, 2024) veri tabanında da yer alan Basın İlan Kurumu konulu akademik çalışmalara erişim sağlamak adına, ilgili tarama gerçekleştirilmiş ve konuyla ilgili WoS veri tabanında da hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır (Resim 5).

Resim 5. WoS Veri Tabanında Yapılan Arama Sonucu Ekran Görüntüsü

SONUÇ VE ÖNERİLER

Basın İlan Kurumu, basın çalışanlarının yanı sıra gazete işletmeleri açısından da önemli bir yer teşkil eden, kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurumdur. Yapılan literatür taraması ile Basın İlan Kurumu ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür. Türkiye’de bu konuda yazılmış lisansüstü tezlerin farklı

değişkenler açısından ele alındığı bir araştırmaya rastlanmadığı için literatüre katkıda bulunmak amacıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinde yapılan tarama neticesinde, Basın İlan Kurumu ile ilgili 10 teze erişim sağlanmıştır. Bu tezlerin ilki 2010 en günceli ise 2023 yılında yazılmıştır. Tamamı Türkçe ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde kaleme alınmıştır. Yarıısı yüksek lisans diğer yarıısı da doktora tezi türünde yer almıştır. Yoğunluk olarak İstanbul’da, Prof. Dr. danışmanlığında yazılmıştır. Büyük oranda Gazetecilik Anabilim dalı altında ve tamamı nitel araştırma yöntemleri kullanılarak tamamlanmıştır. Yalnızca bir tane tez vakıf üniversitesinde yazılmıştır. Yoğun olarak 150-200 sayfa aralığında ve 2016, 2019 ile 2022 yıllarında kaleme alındıkları görülmüştür. Anahtar kelime olarak 36 farklı anahtar kelime kullanıldığı, konu ile bağlantılı olarak da en fazla “Basın İlan Kurumu”, “Yerel Basın” ve “Resmi İlan” anahtar kelimelerine yer verildikleri belirlenmiştir.

WoS ve Scopus veri tabanlar içerisinde yapılan aramalarda Basın İlan Kurumu ile ilgili çalışmaya rastlanmamıştır. Bu konuda çalışmaların yapılması ve literatüre kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Farklı indekslerde taranan Basın İlan Kurumu ile ilgili akademik çalışmalar yer alsa da en çok kullanılan veri tabanları içerisinde de bu konuda çalışmaların yer alması gerektiği bariz ortadadır.

KAYNAKÇA

Alantor, Ö. (2021). Türkiye’de Resmi İlanların Basın İlan Kurumu Ya Da Valilikler Aracılığıyla Dağıtımına Gazeteler Üzerindeki Etkisi (Kastamonu-Çankırı Örneği). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu.

Ayan, V. M. (2024). Bir Baskı Aygıtı Olarak Basın İlan Kurumu: Evrensel Gazetesi Örneği. *Kültür ve İletişim*, 27 (54), 258-286.

Basın İlan Kurumu/BİK (2024). Hakkımızda, <https://bik.gov.tr/kurumsal/hakkimizda/>, Erişim Tarihi: 21.09.2024.

Deniş, H. E. (2019). Türk Basınında Vesayet Rejimi ve Basın İlan Kurumu. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Engin, N. (2023). Yerel Gazetelerin Dijital Dönüşüm Sürecinde Basın İlan Kurumu’nun Rolü ve Önemi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Engin, N. ve Tunca, M. Z. (2023). Basında Dönüşüm Açısından Basın İlan Kurumu’nun Rolüne İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (1), 54-74.

Eşidir, O. V. (2016). Türk Basın Sektörünün Finansmanında Basın İlan Kurumu’nun Yeri ve Önemi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Eşidir, O. V. ve Bak, G. (2020). Gazeteci Kavramına Metaforik Bir Bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 104-114.

Karagöz Kızılca, G. ve Kızılca, F. K. (2022). Basın İlan Kurumu ve 2017-2021 Arasında Basına Verilen İlan Durdurma Cezaları. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 36, 6-33.

Kılıç, B. (2019). Basın İlan Kurumu’nun Yenilenen İmajı Kapsamında Halkla İlişkilerin Önemi. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kösedağ, M. S. (2018). Yazılı Basında Öz denetim Sorunu ve Basın İlan Kurumu’nun Denetim İşlevinin Basın özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi. *Turkish Studies Social Sciences*, 13 (10), 497-513.

Maradit, Y. B. (2022). Neoliberal Dönemde Yerel Medyanın Dönüşümü: Kocaeli ve Bolu Örneği. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Oranlı, Ç. (2022). Türkiye’de Yerel Basının Gelişiminde Basın İlan Kurumunun Rolü, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kayseri.

Öç, B. (2014). Türkiye’de Basın İlan Kurumu’nun Yerel Basına Etkileri Uygulamalı Bir Alan Çalışması; Sivas Yerel Basını Örneği. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Scopus (2024). Elsevier, <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>, Erişim Tarihi: 13.09.2024.

Üstün, H. (2010). Türkiye’de Devletin Yazılı Basına İlan ve Reklâm Dağıtım Politikaları ve Basın İlan Kurumu Örneği. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Yakışır, Y. (2016). Medya-Demokrasi İlişkisi: Yerel Basın ve Basın İlan Kurumu. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Yıldırım, G. ve Kılıç, B. (2019). Basın İlan Kurumunun Yenilenen İmajının Hedef Kitleler Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 5 (2), 127-162.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Word Art, <https://wordart.com/create>, Erişim Tarihi: 10.09.2024.

Web of Science/WoS (2024). <https://www.webofscience.com/wos/woscc/basic-search>, Erişim Tarihi: 10.09.2024.

YÖK Tez Merkezi, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, Erişim Tarihi: 01.09.2024.